

OTROCI S POSEBNIMI POTREBAMI

DR. MAJDA SCHMIDT

LOOK **AT** ME

20 Februar - 3 Marec 2012
Univerzitetna Knjižnica Maribor

Petra Greiner

Janez Debeljak

Rene Gomolj

Pojem otroci s posebnimi potrebami (PP)

- Pojavlja se v tuji literaturi kot "special educational needs" oz. "expectional educational needs"
- Nadomešča pojem duševni in telesno moteni, prizadeti otroci
- Pojem PP ima **naslednje prednosti:**
- Izgublja se poudarek na vrsti in stopnji motnje
- Nakazuje se usmerjenost v to kar otrok potrebuje, kar mu ustreza
- Je odprt, fleksibilen in nudi pri pedagoškem delu prilagoditve in pomoč

OTROCI S PP

- So otroci, ki imajo ovire, primanjkljaje, težave in motnje na področju gibanja, zaznavanja, govora, spoznavnega kognitivnega razvoja, čustvovanja, vedenja in učenja.

PP in statistični podatki

- **PP** trajajo pri nekaterih otrocih sorazmerno dolgo.
- Lahko so trajne.
- Lahko prenehajo, če je ukrepanje pravočasno in učinkovito.
- V **EU** je v šolajoči populaciji do **4 %** otrok s PP, razen Danske, Finske, Islandije, Estonije.
- V **SLO** prepoznavamo okrog **6,5 %** otrok s PP, od tega je **4,5 %** vključenih v redne OŠ

PP in statistični podatki

- Visok % **predšolskih otrok s PP** je vključenih v vrtce v l. 2010 - **74 %** celotne populacije do 5. leta.
- Najštevilčnejša skupina so predšolski otroci z **motnjami v duševnem razvoju**, nato sledijo:
  - otroci z govorno-jezikovnimi motnjami
  - otroci z gibalno oviranostjo, z motnjo sluha, dolgotrajno bolni...
- V **OŠ** so najštevilčnejša skupina **otroci s PPPU**, sledijo dolgotrajno bolni, otroci z govorno-jezikovnimi motnjami

SKUPINE OTROK S PP – OPREDELITEV,

- Ocena otrokovih PP temelji na ocenitvi:
- OKVARE
- PRIZADETOSTI FUNKCIJE
- OVIRANOSTI

Otroci z motnjami v duševnem razvoju (MDR)

- Imajo znižano splošno in specifično raven inteligentnosti,
- Nižje sposobnosti na kognitivnem, govornem, motoričnem in socialnem področju ter pomanjkanje veščin
- Gre za neskladje med njihovo mentalno in kronološko starostjo
- Stopnje MDR: Lažja, zmerna, težja, najtežja

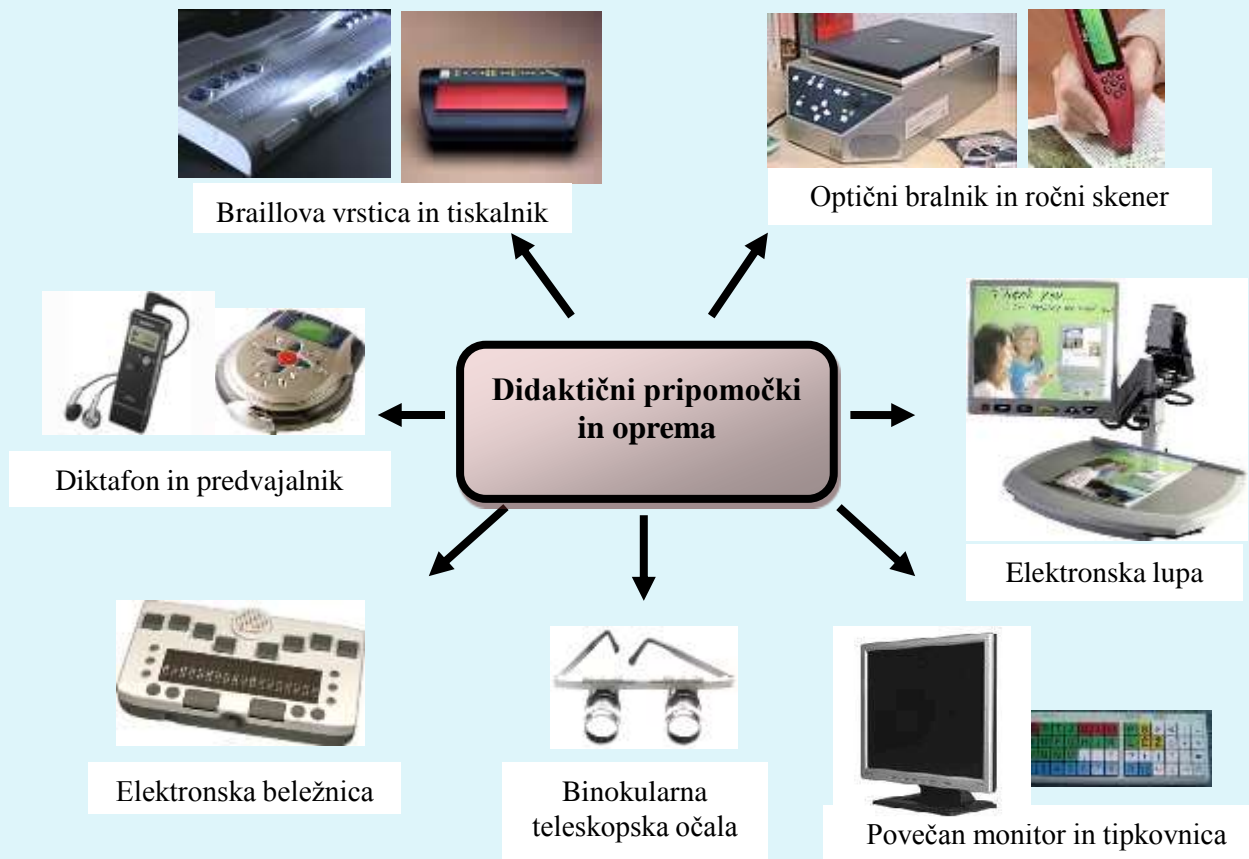
Slepi in slabovidni otroci

- Slepi in slabovidni otroci so otroci z okvaro vida, očesa ali vidnega polja.
- Ločimo: **zmerno slabovidne** (10%-30% vida) in **težko slabovidne** otroke (5%-9,9% vida).
- V šoli delajo po metodi za slabovidne in uporabljajo preostali vid.
- Pretežni del učenja poteka po vidni poti, potrebujejo prilagojene metode, prilagojene pripomočke, učbenike, didaktična sredstva

Slepi otroci

- Glede na slepoto ločimo:
- **Slepe otroke z ostankom vida (2 %- 4,9 %)**
- Pri učenju uporabljajo preostali vid in ostala čutila,
- pri gibanju in delu potrebujejo primerno osvetlitev, kontraste
- Delajo po **kombinirani metodi** (brajeva pisava +povečala + vidno)

Slepi in slabovidni otroci

Slepi otroci

- **Slepi otroci z minimalnim ostankom vida** (– 1,9 %)
- Otroci vidi sence, obrise večjih predmetov, predmete v velikosti prstov prepozna do 1 m
- **Popolnoma slepi otroci** (amaurosis), ne dojemajo svetlobe, uporabljajo ostala čutila, najpomembnejša je taktilna percepcija, sluh in govor
- Omejeni so v raziskovanju okolja in aktivnem poseganju vanj
- Potrebujejo stalni specialni trening za vsakdanje življenje, prilagojene učne pripomočke, pripomočke za orientacijo in vsakdanje življenje
- Uporabljajo brajevo pisavo

Gluhi in naglušni otroci

- Gluhi in naglušni otroci imajo okvare, ki zajemajo uho, njegove strukture in funkcije
- Imajo težave na področju **poslušanja** govora, **razumevanja** in **uporabe** govora in jezika, gradnje **besednega zaklada**
- Glede na **naglušnost** ločimo: lažjo izgubo sluha, zmerno, težjo in težko (40 db-80 db)

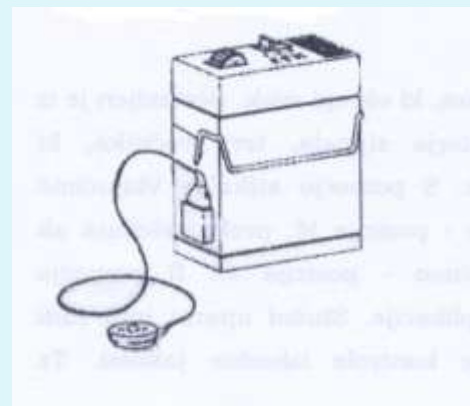
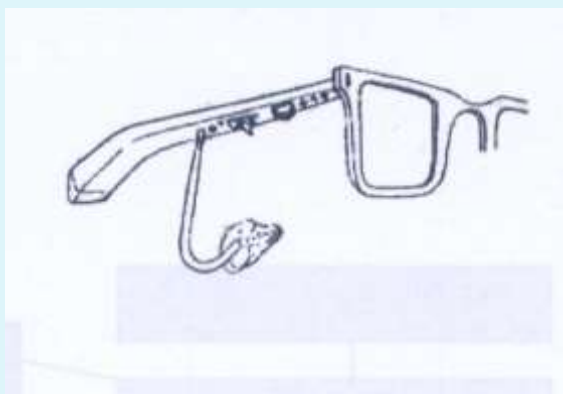
Gluhi otroci

- Ločimo: otroke z **najtežjo izgubo** sluha in otroke s **popolno izgubo** sluha (nad 80 db)
- Gluh otrok ni sposoben **slišati** in **razumeti** govora, četudi je ojačan, ni zmožen **sporazumevanja**)
- Pogosta je :
- oviranost v **časovni** in **prostorski orientaciji**,
- oviranost v **telesni neodvisnosti, vključevanju v družbo**
- težave pri **prilagajanju, v vedenju**
- težave pri **pridobivanju znanja, pri učenju**

Gluhi in naglušni otroci

Pripomočki za poslušanje

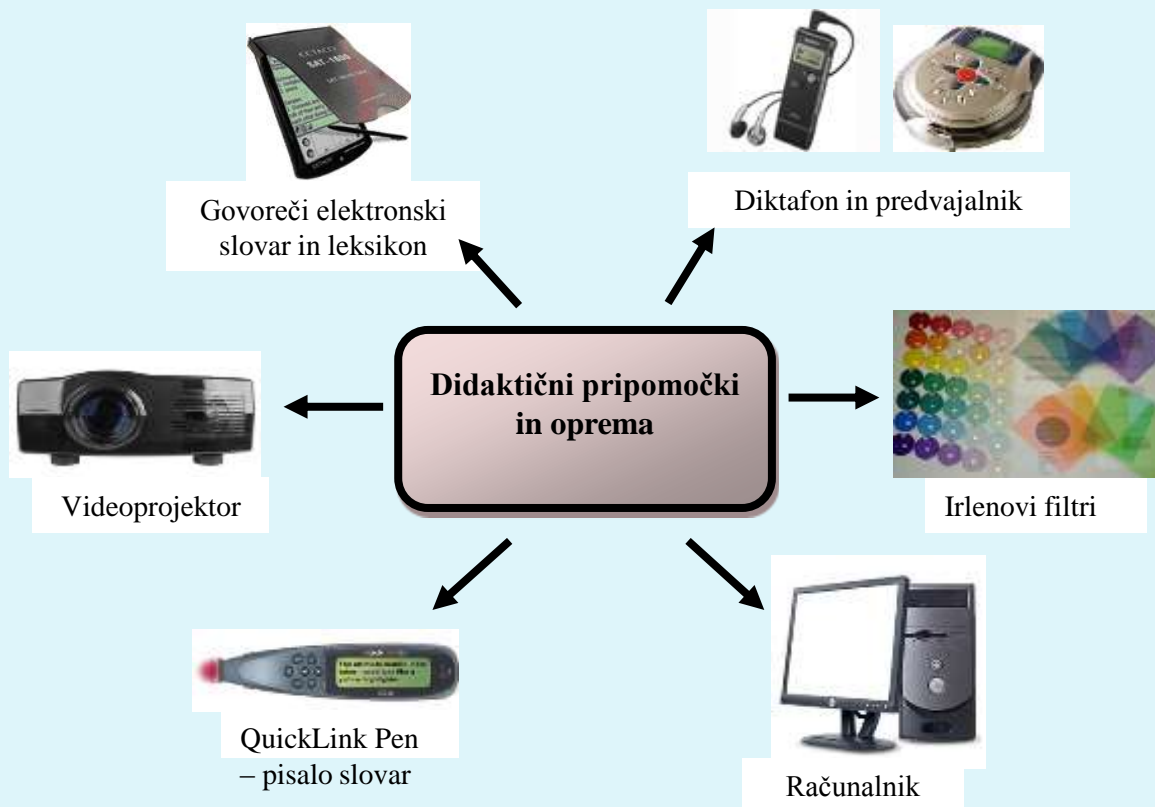

Otroci z govorno jezikovnimi motnjami

- Imajo motnje v **usvajanju** in **razumevanju** govora ter **govornem izražanju**
- Gre za neskladje med **verbalnimi** i **neverbalnimi** sposobnostmi
- Zaostanki se lahko kažejo v **izgovorjavi, morfologiji, semantiki** in **sintaksi**
- Govorno-jezikovne motnje se kažejo tudi na področju **branja, pisanja** ter pri **učenju** kot celoti
- Stopnje: lažje, zmerne, težje, težke (od blagega zaostajanja do nerazvitosti)

Otroci z govorno jezikovnimi motnjami

Gibalno ovirani otroci

- Gibalno ovirani otroci imajo **prirojene** ali **pridobljene okvare**, poškodbe gibalnega aparata, centralnega ali perifernega živčevja
- Gibalna oviranost se kaže v obliki **funkcionalnih in gibalnih motenj**.
- Posledice: senzorične okvare, mišični krči, motnje odvajalnih funkcij, spolnih funkcij, dihalnih funkcij

Gibalno ovirani otroci po obolenjih

- Cerebralna paraliza
- Živčno-mišične bolezni
- Spina bifida
- Cranio-cerebralna travma
- Travma hrbtenjače
- Stanja po operaciji tumorjev
- Epilepsija
- Deformacije hrbtenice
- Okvare udov

Gibalno ovirani otroci

- Stopnje: lažja, zmerna, težja, težka
- Otroci z **lažjo** in **zmerno** gibalno oviranostjo potrebujejo:
  - manjše prilagoditve, pri nekaterih oblikah dela so potrebni pripomočki; občasno potrebujejo fizično pomoč
- Otroci z **težjo** in **težko** motnjo imajo moteno fino motoriko, imajo zelo hude motnje gibanja in malo funkcionalnih gibov
- Potrebujejo stalno delno pomoč ali so popolnoma odvisni od tuje pomoči
- **Pripomočki za gibanje:** bergle, hodulje, vozički na ročni pogon, elektromotorni vozički, prilagojena kolesa

Gibalno ovirani otroci

Prilagojene miške

Prilagojene tipkovnice

Didaktični pripomočki in oprema

Prilagojen šolski stol

Nastavljiva miza

Pripomočki za prepoznavo govora

Terapevtski valji

Dolgotrajno bolni otroci

- Dolgotrajno bolni otroci so otroci z **dolgotrajnimi oz. kroničnimi motnjami** ter boleznimi, ki ovirajo otroke pri **učenju, šolskem delu**, in drugih **vsakodnevnih življenjskih** aktivnostih
- **Dolgotrajna bolezen** je tista, ki traja dlje od treh mesecev

Dolgotrajne bolezni

kardiološke bolezni

endokrinološke bolezni

gastroenterološke, alergološke bolezni

hematološke bolezni

nefrološke bolezni, pulmološke bolezni

onkološke bolezni

dermatološke bolezni

psihiatrične in nevrološke bolezni (npr. epilepsija),
avtoimune motnje in motnje hranjenja

Otrocih s primanjkljaji na posameznih področjih učenja (PPPU)

- zaradi znanih ali neznanih motenj v delovanju centralnega živčnega sistema se pojavljajo zaostanki v razvoju v zvezi s **pozornostjo, pomnjenjem, mišljenjem, koordinacijo, komunikacijo**, zaostanki pri razvoju **socialnih spretnosti** in pri **emocionalnem dozorevanju**
- izrazite težave se kažejo pri **branju, pisanju, pravopisu, računanju**
- Primanjkljaji na posameznih področjih učenja lahko trajajo **celo življenje** in vplivajo na učenje in vedenje

Otroci z motnjami vedenja in čustvovanja

- Otroci z motnjami vedenja in čustvovanja kažejo ponavljajoč, trajen vzorec **neprilagojenega** (disocialnega) vedenja, ki se kaže v neuspešni **socialni integraciji**
- Otrokovsko disocialno vedenje je lahko **zunanje** ali **notranje** pogojeno in se kaže s simptomi, kot so npr. avtoagresivno vedenje, agresivno vedenje, odvisnost od alkohola in mamil, destruktivno vedenje (uničevanje tuje lastnine), pobegi od doma, kraje, čustvene motnje

Otroci z motnjami vedenja in čustvovanja

OTROCI S POSEBNIMI POTREBAMI (PP)

- So bolj **podobni** kot različni, drugačni od tipičnih vrstnikov
- Otroci s PP so **najprej otroci**, učenci in potem otroci, ki imajo motnje
- **Uporabljajmo pojme s pozitivno konotacijo!**

OTROCI S PP IN TERMINOLOGIJA

- Kadar otroka označujemo z izrazi “**prizadet**”, “**hudoben**”, “**len**”.. ga običajno tudi tako gledamo
- Danes v Evropi in ZDA potekajo akcije ozaveščanja javnosti o ustrezni rabi terminov
- **Najprej** poudarjajo **človeka** – **potem** njegove težave, primanjkljaje
- Posameznik ni motnja, ovira – ampak **ima** motnjo, težavo, bolezen

OTROCI S PP IN TERMINOLOGIJA

Primeri jezika, ki postavljajo **osebo** na **prvo** mesto:

- Učenec z okvaro
- Človek, ki ima cerebralno paralizo
- Otrok s specifičnimi učnimi težavami
- Deček z Downovim sindromom
- Ljudje s telesno prizadetostjo
- Dekle z epilepsijo

OTROCI S PP IN TERMINOLOGIJA

- **Izogibajmo** se terminologiji
- Prizadet
- Pohabljen
- Devianten
- Hendikepiran
- Retardiran
- Učljiv mentalni retardiranec

Učitelji in drugi strokovnjaki, ki delajo z otroki, učenci s PP

- Temeljna vprašanja so:
- Kako otrok zaznava okolje, kakšno je stanje njegovih **čutil**?
- Kako otrok pristopa k **reševanju nalog, zahtev**?
- Kako predeluje, **procesira informacije**?
- Kako deluje na **čustvenem, socialnem, intelektualnem** področju?
- Kako **komunicira** z drugimi?

Učitelji in drugi strokovnjaki, ki delajo z otroki, učenci s PP

- Kakšne **vedenjske** in **interakcijske** obrazce uporablja v odnosu do vrstnikov, kakšne do odraslih?
- Kaj vemo o otrokovi **družini**, življenju v družini?